

Ministerie van Veiligheid en Justitie
Ter attentie van het kabinet en de betrokken ministeries
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

datum
29 augustus 2011

Ons kenmerk

uw kenmerk

onderwerp
Verweesde werken

e-mail
fobid@kb.nl

doorkiesnummer
070 - 3140495

Het onderwerp 'verweesde werken' heeft al enkele jaren de aandacht van FOBID. De eerste concrete stappen om dit probleem op te lossen nam FOBID bij de formulering en ondertekening van de Verklaring van de Commissie Digiti©E (Digitalisering Culturele Erfgoedcollecties) van april 2009¹. In de uitwerking van deze Verklaring hebben culturele erfgoedinstellingen en partijen die rechthebbenden vertegenwoordigen, afspraken gemaakt waardoor culturele erfgoedinstellingen binnen bepaalde randvoorwaarden hun (al dan niet verweesde) collecties kunnen digitaliseren en beschikbaar stellen. Daarmee wordt enerzijds voorkomen dat instellingen onnodig veel tijd en kosten besteden aan het zoeken van rechthebbenden en het regelen van rechten, terwijl anderzijds een basis wordt gelegd voor de verdere verspreiding van de gedigitaliseerde werken. FOBID acht dit nog steeds een geschikte werkwijze om het doel van het i2010 Digital Libraries Initiative (cultureel erfgoed via onder andere Europeana digitaal beschikbaar stellen) te bereiken.

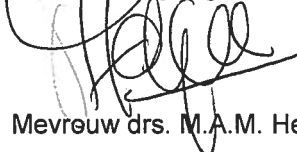
FOBID onderschrijft het belang van een wettelijke regeling om gebruik van verweesde werken mogelijk te maken. Daarom is zij medeopsteller en ondertekenaar van de gezamenlijke reactie van een aantal Nederlandse erfgoedinstellingen op het Richtlijnvoorstel inzake bepaalde toegestane gebruikswijzen van verweesde werken. Daarnaast wil FOBID in deze korte reactie echter haar zorgen over de geringe effectiviteit van dit Richtlijnvoorstel onder de aandacht brengen. FOBID is van mening dat het Richtlijnvoorstel erfgoedinstellingen niet of nauwelijks vooruit helpt bij grootschalige digitalisering. Onderzoek naar de auteursrechtelijke status van een werk is

¹ De in de Verklaring van de Commissie Digiti©E aangeboden regeling beoogt instellingen een houvast te bieden voor het digitaliseren en in hun eigen omgeving beschikbaar stellen van hun (erfgoed)collecties.

immers zo tijdrovend dat het nooit op enige schaal kan worden uitgevoerd. Erfgoedinstellingen zijn daardoor niet in staat vast te stellen of een werk al dan niet verweesd is, waardoor zij niet toekomen aan digitalisering en beschikbaarstelling van hun collecties.

Erfgoedinstellingen hebben te maken met grote aantallen werken die niet meer in de handel zijn, en waarvoor zij door gebrek aan tijd en menskracht geen 'diligent search' kunnen uitvoeren. In het overgrote deel van de gevallen vertegenwoordigen deze werken nauwelijks meer een economische waarde. Hierdoor werkt de auteursrechtelijke bescherming van deze werken eerder contraproductief omdat zij verhindert dat deze werken digitaal voor het publiek beschikbaar komen. Dit staat geheel los van de al dan niet verweesde status van die werken. Het is dan ook veeleer de problematiek van het regelen van rechten bij grootschalige digitaliseringsprojecten die moet worden opgelost. Hiervoor zou een eenvoudige, uniforme werkwijze moeten worden ingericht waarin de Collectieve Beheersorganisaties (CBO's) een centrale rol zouden moeten kunnen spelen. Het is daarom des te spijtiger dat de laatste versie van het Richtlijnvoorstel zoals nu gepubliceerd, in tegenstelling tot eerdere versies helemaal geen mogelijkheid meer open laat voor de zogenaamde extended collective licensing met uitzondering van bestaande gevallen.

Met vriendelijke groet

Mevrouw drs. M.A.M. Heijne

Voorzitter FOBID Netherlands Library Forum